

BULETIN INFORMATIV
AL CONGRESULUI AUTORITĂȚILOR LOCALE
DIN MOLDOVA // E-NEWSLETTER | Noiembrie. Nr.8 (2024)

PESTE O MIE DE ALEȘI LOCALI AU FOST INSTRUIȚI DE CALM ÎN ULTIMELE ȘASE LUNI!

Peste o mie de aleși locali și funcționari de la primul mandat din 24 de raioane ale Republicii Moldova (inclusiv UTA Găgăuzia) au fost instruiți de Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) în ultima jumătate de an. Cele 20 de seminare organizate pentru aleșii locali (primari și viceprimari, consilieri locali și raionali, președinți și vicepreședinți de raioane, funcționari din cadrul primăriilor) în perioada mai-octombrie 2024 au avut loc în baza unui Acord încheiat de CALM și PNUD Moldova, cu suportul financiar al Ministerului pentru Europa și Afaceri Externe al Republicii Franceze.

[Vezi mai mult >>>](#)

CALM LA ȘEDINȚA COMISIEI JURIDICE, NUMIRI ȘI IMUNITĂȚI: „ESTE NEVOIE URGENT DE A ELIMINA DISCRIMINAREA ȘI DISPROPORȚIONALITATEA ÎN APLICAREA LEGISLAȚIEI DIN DOMENIUL INTEGRITĂȚII ÎN RAPORT CU ALEȘII LOCALI ȘI ALȚI FUNCȚIONARI PUBLICI”

Comisia juridică, numiri și imunități împreună cu Comisia administrație publică și dezvoltare regională ale Parlamentului Republicii Moldova au organizat la 28 noiembrie curent o ședință comună referitor la proiectului de lege nr. 156 din 27.05.2024 pentru modificarea unor acte normative (declararea averii și a intereselor personale).

Unul din scopurile ședinței a fost identificarea unor soluții privind diferențierea și soluționarea justă a dosarelor privind aleșii locali și alți funcționari, intentate pe parcurs de Autoritatea Națională de Integritate (ANI) pe motive formale, adică fără constatarea unor careva daune interesului public (în multe cazuri dimpotrivă au fost aduce beneficii interesului public).

La ședință au participat și și-au expus opinia (inclusiv în baza inițiativei legislative înaintate anterior Parlamentului Republicii Moldova de către CALM) reprezentanți și experți ai Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM), inclusiv primarii de Leova, Sângera și Zâmbreni. În cadrul ședinței și-au expus opinia și președinții Curții de Apel Chișinău și Curții Supreme de Justiție, reprezentantul ANI ș.a.

[Vezi mai mult >>>](#)

PRIMARI DIN EDINEȚ DESPRE REZULTATELE REFERENDUMULUI ȘI POSSIBILITĂȚILE DE DEZVOLTARE A COMUNITĂȚILOR!

CALM a organizat zilele trecute un seminar de instruire pentru aleșii locali din localitățile raionului Edineț. Am stat de vorbă cu câțiva dintre primari despre importanța instruirilor, despre rezultatele și preocupările pe care le au, dar și despre cum am putea să dezvoltăm mai dinamic localitățile noastre. În contextul în care municipiul Edineț este lider la atragerea fondurilor europene, am încercat să aflăm de ce cei mai mulți dintre alegătorii din această zonă s-au pronunțat la referendum împotriva integrării europene a R. Moldova. Protagonisții emisiunii de astăzi sunt: primarul municipiului Edineț, vicepreședintele CALM, Constantin Cojocar; primarul comunei Bleșteni, Liviu Belitei; primara satului Brînzeni, Svetlana Grasu și primara satului Bădragii Noi, Monica Cudievschi-Raducan.

Emisiunea este realizată de Ana Moraru poate fi accesată [aici >>>](#)

INVENTARIEREA ȘI IMPOZITAREA BUNURILOR – SUBIECT ÎN ATENȚIA ALEȘILOR LOCALI DIN IALOVENI

La 13 noiembrie 2024, în sediul Consiliului raional Ialoveni a avut loc ședința Asociației de primari din raionul Ialoveni (parte componentă a CALM) la care au participat mai mulți invitați din cadrul autorităților publice centrale și CALM, precum și funcționari din raionul Ialoveni (ingineri cadastrali, percepatori fiscali etc).

La ședință au fost invitați să participe și reprezentanții Agenției Geodezie, Cartografie și Cadastru (Ștefan Crigan, director adjunct), Instituției Publice Cadastrul Bunurilor Imobile și ai Inspectoratului Fiscal de Stat.

[Vezi mai mult >>>](#)

PRIMARII DIN DONDUȘENI LA ÎNĂLȚIME CU CALM – REALIZĂRI, PREOCUPĂRI ȘI PROCESUL DE AMALGAMARE!

La Dondușeni am cunoscut primari preocupați de soarta comunităților lor, care au grijă de copiii aflați în dificultate, de dezvoltarea turismului rural, dar și de sporirea veniturilor proprii. În cadrul emisiunii „La Înălțime cu CALM” aflăm în ce măsură localitățile noastre reușesc să se dezvolte și care ar fi soluțiile pentru ca oamenii să creadă în viitorul satelor și statului lor. Protagonistii ediției sunt Ludmila Harabari, primară a satului Rediul Mare; Lucian Racu, primar de Scăieni; Ala Mazureac, primară de Cernoleuca; Oleg Dediu, primarul comunei Sudarca; Vladimir Gîsca, primarul comunei Tîrnova și Mariana Lupu, secretara consiliului orășenesc Dondușeni.

Emisiunea este realizată de Ana Moraru și [poate fi accesată aici >>>](#)

CALM A SEMNAT UN ACORD DE COOPERARE CU ALIANȚA ASOCIAȚIILOR DE BĂȘTINAȘI DIN MOLDOVA!

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) a semnat la 14 noiembrie 2024 un Acord de Cooperare cu Alianța Asociațiilor de Băștinași din Moldova. Evenimentul a avut loc în cadrul Forumului Alianței Asociațiilor de Băștinași, cu participarea președintei Maia Sandu, a reprezentanților Guvernului Elveției, PNUD, diasporei și mai multor primari.

Obiectivul Acordului reprezintă stabilirea unei colaborări durabile, în vederea promovării oportunităților de sporire a nivelului de implicare a autorităților publice locale (APL), asociațiilor de băștinași (AdB), Diasporei și a cetățenilor pentru: dezvoltarea comunitară durabilă în baza valorilor democratice și implicarea participativă a băștinașilor din țară și de peste hotare; consolidarea capacităților organizaționale ale APL, AdB-urilor și ale asociațiilor Diasporale în domeniul Diasporă, Migrație și Dezvoltare; fortificarea cooperării APL, societății civile, prin educație și implicare civică la nivel local, regional, național, internațional; impulsivarea dezvoltării parteneriatelor APL și AdB cu diverși actori sociali; cooperare pentru implementarea proiectelor și a programelor locale, regionale și naționale cu implicarea băștinașilor și a Diasporei, etc.

[Vezi mai mult >>>](#)

PRIMARII TRAG CONCLUZIILE CAMPANIEI ELECTORALE BAZÂNDU-SE PE INFORMAȚIILE DIN TERITORIU!

În campania electorală pentru referendumul de aderare a R. Moldova la Uniunea Europeană s-a demonstrat încă o dată că primarii reprezintă vocea cetățenilor din teritoriu și părerea acestora nu trebuie neglijată. În cadrul emisiunii „la Înălțime cu CALM” aflăm cum s-a desfășurat și cum a fost percepută campania electorală recentă, dar și ce lecții ar trebui să învețe guvernarea după acest exercițiu. Protagonistii ediției sunt primarul municipiului Comrat, vicepreședintele CALM, Serghei Anastasov; primara orașului Drochia, vicepreședintă a CALM, Nina Cereteu; primarul orașului Ștefan Vodă, vicepreședintele CALM, Vladislav Cociu; primara satului Zubrești, Strășeni, Maria Manoli și primara satului Cobîlea, Șoldănești, Angela Ababii.

Emisiunea este realizată de Ana Moraru și [poate fi accesată aici >>>](#)

PRIMARA DE CRUZEȘTI, PREȘEDINTA REȚELEI FEMEILOR DIN CADRUL CALM, VIOLETA CRUDU: „ASIGURAREA UNOR DISCUȚII PRODUCTIVE ȘI BENEFICE CU GUVERNUL CENTRAL ȘI UE ESTE ESENȚIALĂ PE CALEA INTEGRĂRII”

Primara de Cruzești, președinta Rețelei Femeilor din cadrul CALM, Violeta Crudu: „Asigurarea unor discuții productive și benefice cu guvernul central și UE este esențială pe calea integrării”

Violeta Crudu este primara comunei Cruzești, municipiul Chișinău, președinta Rețelei Femeilor din cadrul Congresului Autorităților Locale (CALM) și purtător de cuvânt al PLATFORMA. Într-un interviu exclusiv acordat CEMR și PLATFORMA, aleasa locală vorbește despre rezultatele recentelor alegeri prezidențiale și ale referendumului pentru integrarea R. Moldova în UE.

[Vezi mai mult >>>](#)

**PREȘEDINTA DELEGAȚIEI ROMÂNIEI LA COMITETUL EUROPEAN AL REGIUNILOR,
MARIANA GÂJU: „IMPLICAREA AUTORITĂȚILOR LOCALE DIN R. MOLDOVA A
CONTRIBUIT ESENȚIAL LA OBȚINEREA REZULTATELOR REFERENDUMULUI
PENTRU INTEGRAREA EUROPEANĂ”**

Delegația României la Comitetul European al Regiunilor felicită cetățenii R. Moldova cu privire la decizia lor de a consacra integrarea în Uniunea Europeană în Constituție, prin participarea la referendumul desfășurat la 20 octombrie. „Votul Dvs. este o mărturie a determinării și aspirațiilor comune de a crea o societate stabilă și prosperă într-o Europă unită, iar rezultatul referendumului valorifică importanța continuării parcursului european, angajamentul față de statul de drept, respectarea drepturilor și libertăților omului și consolidarea democrației în scopul integrării depline în UE”, se menționează în mesajul adresat președintei CALM Tatiana Badan.

[Vezi mai mult >>>](#)

ÎNCEPÂND CU ANUL 2026, APL VOR PUTEA UTILIZA NOI INSTRUMENTE DE EVALUAREA A BUNURILOR IMOBILE, CEEA CE VA GENERA O CREȘTERE A VENITURILOR BUGETELOR LOCALE!

CALM a participat la o nouă ședință a Consiliului Proiectului înregistrare și evaluare funciară

La 20 noiembrie a avut loc ședința consiliului proiectului de înregistrare și evaluare funciară. Proiectul este implementat de Guvernul R. Moldova în scopul de a asigura identificarea tuturor bunurilor imobile, înregistrarea și evaluarea acestora în scopul impozitării.

La ședința consiliului proiectului de înregistrare și evaluare funciară au participat reprezentanți ai autorităților publice centrale și locale, principala misiune fiind de a monitoriza în ce măsură sunt implementate prevederile stabilite de Guvernul R. Moldova și finanțatorul principal al proiectului – Banca Mondială.

[Vezi ma mult >>>](#)

VOCEA AUTORITĂȚILOR LOCALE DIN REPUBLICA MOLDOVA VA FI AUZITĂ ÎN FORUL PRINCIPAL AL COLECTIVITĂȚILOR LOCALE DIN UNIUNEA EUROPEANĂ!

Comitetul European al Regiunilor solicită Consiliului de Asociere UE-Moldova înființarea unui comitet consultativ mixt între cele două instituții!

Într-un mesaj expediat Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM), Comitetul European al Regiunilor (CoR), felicită poporul R. Moldova pentru decizia sa recentă de a consacra aderarea la UE în Constituție.

„Acest referendum a avut loc într-un moment critic, în circumstanțe dificile, ale interferenței masive a Rusiei și a încercărilor reprezentanților săi de a submina votul democratic al cetățenilor. Rezultatul alegerilor este o dovadă a rezistenței democrației moldovenești și va fi amintit ca o etapă importantă în procesul de integrare europeană a Moldovei” se menționează în mesaj.

[Vezi mai mult >>>](#)

„EXODUL SERVICIILOR DE INTERES GENERAL DIN MEDIUL RURAL: LECȚII DIN REPUBLICA MOLDOVA” ÎN ZIARUL CONSILIULUI EUROPEI

THE EXODUS OF SERVICES OF GENERAL INTEREST FROM RURAL AREAS: LESSONS FROM THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Viorel Furdui, Republic of Moldova, Executive Director of Congress of Local Authorities of Moldova, Straseni municipal councillor

Services of General Interest (SGIs) encompass essential services such as water, waste management, healthcare, education, transportation, and energy. These services are critical for sustainable development but are often inaccessible in rural areas, especially in countries with low levels of economic development and public spending like the Republic of Moldova. With over half of its population residing in

În ediția din luna noiembrie a buletinului informativ al Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei (CALRCE) a fost publicat articolul „**Exodul Serviciilor de Interes General din mediul rural: Lecții din Republica Moldova**”, semnat de Viorel FURDUI, director executiv al Congresului Autorităților Locale din Moldova, doctor în drept, consilier municipal Strășeni, membru al delegației Republicii Moldova pe CALRCE

„**Serviciile de interes general** cuprind servicii esențiale precum apa, gestionarea deșeurilor, asistența medicală, educația, transportul și energia. Aceste servicii sunt esențiale pentru dezvoltarea durabilă, dar sunt adesea inaccesibile în zonele rurale, în special în țările cu niveluri scăzute de dezvoltare economică și cheltuieli publice, cum ar fi Republica Moldova. Cu peste jumătate din populația sa care locuiește în zonele rurale, Moldova se confruntă cu multe provocări, cum ar fi rata mare de șomaj, infrastructura slabă și accesul limitat la serviciile publice, care determină depopularea și marginalizarea rurală. Cazul Moldovei ilustrează nevoia urgentă de a aborda factorii care subminează calitatea reformelor pentru a preveni eșecul acestora”, menționează Viorel Furdui.

[Vezi mai mult >>>](#)

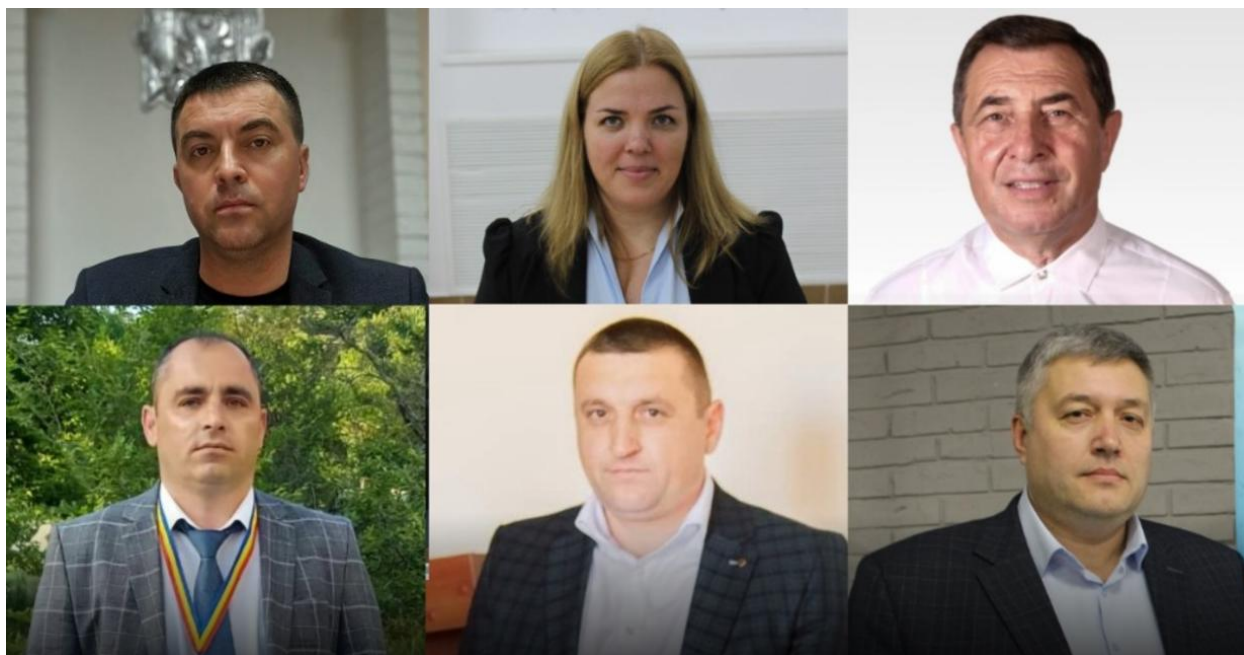
ÎNREGISTRAREA ȘI EVALUAREA SELECTIVĂ A BUNURILOR IMOBILE – UN EXERCİȚIU CARE ARE LOC ÎN IALOVENI ȘI CARE URMEAZĂ SĂ FIE REALIZAT ÎN TOATE LOCALITĂȚILE R. MOLDOVA!

Proiectul înregistrare și evaluare funciară este implementat în R. Moldova și are ca obiectiv identificarea tuturor bunurilor imobile, înregistrarea și evaluarea acestora în scopul impozitării. În cadrul emisiunii „La Înălțime cu CALM” aflăm la ce etapă se află proiectul și cum are loc acest proces în localitățile raionului Ialoveni. Protagonistii emisiunii sunt directorul executiv al CALM Viorel Furdui, primarul satului Nimoreni, Ialoveni, Andrei Covali; primarul comunei Rezeni, Ion Crețu; primarul comunei Țâpala, Ialoveni, președintele filialei CALM din acest raion, Silviu Bivol; primarul comunei Zâmbreni, Ialoveni, Daniel Țonu și primarul satului Cărbuna, Ialoveni, Constantin Cecoi.

Emisiunea este realizată de Ana Moraru și [poate fi accesată aici >>>](#)

PRIMARI LA AL DOILEA MANDAT: „UNITATEA OAMENILOR DIN COMUNITĂȚI NE AJUTĂ SĂ TRECEM PESTE ORICE OBSTACOL”

Când își aleg primarii la primul mandat, cetățenii au doar speranța că votul lor va contribui la bunăstarea localității. Deja de la al doilea și mai multe mandate, aleșii locali continuă să se bucure de încrederea cetățenilor doar dacă demonstrează că le pasă de soarta cetățenilor și a localităților lor și reușesc să soluționeze problemele cu care se confruntă comunitatea. În cadrul emisiunii „La Înălțime cu CALM” vă prezentăm cinci primari la al doilea mandat care au fost aleși cu majoritatea voturilor, care au adus investiții în localitățile lor și care au demonstrat că și în comunitățile rurale pot fi create condiții decente de trai. Protagonștii emisiunii „La Înălțime cu CALM” sunt Ion Sîli, primar de Vălcineț, Călărași; Ion Berzoi, primar de Bulboaca, Anenii Noi; Vadim Bulgaru, primar de Țânțăreni, Anenii Noi; Lilian Țapu, primar de Colicăuți, Briceni și Oleg Ciobanu, primar de Carahasani, Ștefan Vodă.

Emisiunea este realizată de Ana Moraru și [poate fi accesată aici >>>](#)

ONIPM A LANSAT UN NOU APEL DE PROIECTE

MINISTERUL MEDIULUI
AL REPUBLICII MOLDOVA

Oficiul Național de Implementare a Proiectelor în domeniul Mediului

Environmental Projects National Implementation Office

— ANUNȚ —

Oficiul Național de Implementare a Proiectelor în domeniul Mediului” (ONIPM) anunță lansarea unui nou apel de proiecte ce vor obține finanțare din Fondul Național pentru Mediu. În temeiul deciziilor Comitetului de supraveghere a ONIPM, din data de 25.07.2024, 10.10.2024 și 11.11.2024 apelul vizează proiecte ce vor contribui la protejarea mediului și sunt din domenii de interes major, precum:

Managementul integrat al resurselor de apă

Managementul integrat al deșeurilor

Protecția și conservarea biodiversității

Acest apel de proiecte este destinat în special:

- autorităților publice locale și instituțiilor cu profil de activitate specific domeniului de aplicare pentru domeniul de management integrat al resurselor de apă,
- autorităților publice locale pentru domeniul de management integrat al deșeurilor și protecția și conservarea biodiversității, care vor înainta propuneri de proiecte pe domeniile sus indicate, în conformitate cu Ghidurile specifice de aplicare la sursele FNM aprobate pentru apelul nr. 02/2024.

[Vezi mai mult >>>](#)

UNGHENI INAUGUREAZĂ CEL MAI PERFORMANT CENTRU DE MONITORIZARE VIDEO DIN REPUBLICA MOLDOVA

Municipiul Ungheni are, la momentul de față, cel mai performant centru de monitorizare video din Republica Moldova, ceea ce permite asigurarea mult mai eficientă a securității cetățenilor și, implicit, transformarea Ungheniului într-un oraș sigur pentru trai și activitate.

Grație Programului „EU4 Moldova: Regiuni-cheie”, implementat de PNUD și UNICEF Moldova, pe teritoriul municipiului au fost instalate 52 de camere de supraveghere video, a fost amenajat centrul de monitorizare video, care e asigurat cu tot echipamentul necesar de ultimă generație, au fost instruiți operatorii. Investiția Uniunii Europene a fost de peste 103 mii de euro. La acest sistem au fost conectate și camerele de supraveghere video instalate anterior – peste 30 la număr.

[Vezi mai mult >>>](#)

LOCUITORII DIN SATUL TELIȚA BENEFICIAZĂ DE TROTUARE, PISTE PENTRU BICICLIȘTI ȘI STAȚII MODERNE DE TRANSPORT PUBLIC

Cei 1100 de locuitori ai satului Telița, din raionul Anenii Noi, inclusiv aproximativ 150 de copii care merg zilnic la grădiniță sau la gimnaziu, beneficiază acum de trotuare, piste pentru bicicliști și stații moderne de transport public în localitate! Proiectul „Comunitate sigură și sănătoasă: amenajarea pistei pentru bicicliști și a trotuarului pe strada Tighina, pentru acces sigur la instituțiile educaționale și dezvoltarea comunității europene” a prevăzut amenajarea unei infrastructuri de acces în conformitate cu normele europene de mobilitate, cu trotuare pavate, parcaje pentru biciclete și autoturisme, trei stații moderne de așteptare pentru transportul public și două piste pentru bicicliști pe o lungime de 3 km, realizate cu îmbrăcăminte din beton asfaltic.

[Vezi mai mult >>>](#)

ŞASE PROIECTE PROPUSE DE CĂLĂRĂŞENI, SELECTATE PENTRU A ÎMBUNĂTĂŢI INFRASTRUCTURA LOCALĂ PRIN BUGETAREA PARTICIPATIVĂ

În urma apelului de Bugetare Participativă din acest an, şase proiecte au fost selectate, propuse de călărăşeni, care vor contribui la îmbunătăţirea condiţiilor de viaţă din comunitate.

Menţionăm că, un al şaptelea proiect înregistrat nu a întrunit criteriile de eligibilitate, iar decizia de a fi respins a fost luată de comisia de bugetare participativă formată din membri ai societăţii civile, consilieri orăşeneşti şi angajaţi ai primăriei.

[Vezi mai mult >>>](#)

GRĂDINIȚA NR. 9 DIN MUNICIPIUL COMRAT – EFICIENTIZATĂ ENERGETIC

Cei 250 de copii de la Grădinița nr. 9 din municipiul Comrat beneficiază de condiții îmbunătățite pentru educație și joacă, datorită investițiilor realizate prin Programul Național „Satul European”. Clădirea instituției preșcolare a fost eficientizată energetic prin înlocuirea acoperișului, schimbarea geamurilor și izolarea pereților exteriori.

Potrivit primarului municipiului Comrat, Serghei Anastasov, reconstrucția clădirii grădiniței reprezintă nu doar o soluție tehnică, ci și o investiție strategică în sănătatea și confortul copiilor, în sustenabilitatea infrastructurii urbane și în dezvoltarea capitalului uman.

[Vezi mai mult >>>](#)